

COVID-19 Salgını ile İlişkili Psikolojik Belirtilerin Görülme Sıklığı: Belirtilerin Şiddetlenmesi ile İlişkili Risk Faktörleri ve Koruyucu Faktörler

Doç. Dr. A. Bikem Hacıömeroğlu
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

COVID-19 salgını başladığından beri tüm dünyayı farklı açılardan etkilemektedir. Güncel alanyazında bu sürecin insanlar üzerindeki psikolojik etkisine yönelik çalışmalar da en başından beri yürütülmektedir. Çeşitli ülkelerden gelen bulgular derlendiğinde genel olarak dünyada COVID-19 salgını ile birlikte psikolojik belirtilerin arttığı gözlenebilmektedir. Bu artış açısından risk altında olan gruplar kadınlar, gençler, düşük gelir düzeyine sahip olanlar ve yalnız yaşayanlar olarak belirlenmiştir. Mevcut çalışmanın ilk amacı ülkemizde COVID-19 salgını sürecinde yetişkinlerde gözlenebilecek bir dizi psikolojik bozukluğa ilişkin belirtilerin (anksiyete, depresyon, somatizasyon, olumsuz benlik, hostilite) toplumu temsil eden geniş bir örnekleme görülme sıklığının incelenmesidir. Araştırmanın ikinci amacı olarak psikolojik belirtilerle belirsizliğe tahammülsüzlük ve bilişsel esneklik değişkenlerinin ilişkisinin incelenmesi ve olası koruyucu ve risk faktörü özelliklerinin değerlendirilmesidir. Araştırmanın son amacı ise salgın sürecinde bireylere yönelik müdahale önerileri geliştirmektir. Çalışmanın örneklemini Türkiye'nin farklı şehirlerinde yaşayan 18-75 yaş aralığında toplam 3004 katılımcı oluşturmuştur. Katılımcılara Demografik Bilgi Formu, Kısa Semptom Envanteri (KSE), Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği (BTÖ-12) ve Bilişsel Kontrol ve Esneklik Ölçeği (BEÖ)'ni içeren bağlantı bilgisi iletilmiş ve veriler çevrimiçi toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre katılımcıların öncelikle psikolojik belirti şiddeti daha sonra da farklı sosyo-demografik değişkenlere göre psikolojik belirti düzeyindeki değişimler risk gruplarının oluşturulması amacıyla belirlenmiştir. Buna göre kadınlar, 30 yaş altındakiler, düşük gelir düzeyindekiler, lisans öncesi eğitim düzeyindekiler, psikiyatrik tanısı olanlar, kendisinde veya bir yakınında COVID-19 tanısı olanların psikolojik belirti geliştirme açısından risk altında olduğu saptanmıştır. İkinci olarak belirsizliğe tahammülsüzlük ve bilişsel esneklik psikolojik belirti düzeyinin önemli yordayıcıları olarak bulunmuştur. Üçüncü olarak belirlenen risk grupları ve psikolojik belirtileri yordayan bilişsel faktörler göz önünde bulundurularak müdahale önerileri geliştirilmiştir. Mevcut çalışmanın ulusal ve uluslararası alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: COVID-19, Psikolojik Belirtiler, Belirsizliğe Tahammülsüzlük,
Bilişsel Esneklik